

N:o 69.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1905, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 10 kap.
13 § strafflagen.*

I en inom Andra Kammararen väckt och till lagutskottet hänvisad motion, n:o 128, hafva herrar *K. H. Branting, F. W. Thorsson, N. Persson* i Malmö och *V. Larsson* i Västerås anført:

»I Norrköping försiggingo sistlidne oktober några folkdemonstrationer, riktade mot den lokala ledningen af det bolag, på hvilket staden öfverlätit spårvägstrafiken. Denna ledning hade nämligen på ett, som det syntes, mycket utmanande sätt inkräktat på de hos bolaget anställda arbetarnes föreningsrätt, och sympatierna för de med anledning af konflikten afskedade arbetarne sträckte sig därför långt utom arbetarklassens egna leder. Händelsernas utveckling i Norrköping i denna sammanstötning mellan en allmän folkmening och ett mäktigt bolags själfhärskarvilja följdes med spänd uppmärksamhet nästan i hela vårt land.

Man förstår då, hvilka känslor det i de vidaste folklager måste vara ägnadt att framkalla, när Norrköpings rådhusrätt, inför hvilken ett antal demonstranter tilltalats för dels upplopp, dels till och med uppror, fann sig böra efter lagens föreskrift döma två af dessa, en murare Skog och en 59-årig gårdsdräng Johansson visserligen ej för uppror, men för deltagande i upplopp, hvarunder föröfvats våld, i enlighet med

straffhänvisningen i strafflagen kap. 10 § 13, till hvardera 2 års straffarbete, det *mildaste* straff lagen i dylikt fall känner. Ingendera hade på något sätt deltagit i våldet, båda förnekade all vetskap om att sådant vid tillfället begåtts, men den ene hade alltför sakta åtlydt en polismans tillsägelse att aflägsna sig, den andre, en gammal bräcklig gubbe, hade på en plats, där han stod ensam och därifrån ingen sten kastats, deltagit i ett allmänt hurrarop och höjt armarna, då en spår-vagn passerade. Och denna dom har sedan stadfästas som juridiskt riktig af Göta hofrätt.

Vi våga tro, att ingen skall bestrida, att här föreligger en upp-rörande olikhet mellan det allmänna rättsmedvetandets och strafflagens bedömande af ett visst slags förseelser. Denna olikhet bör skyndsamt häfvas, innan den vållat mera ondt än som redan genom här relaterade fall inträffat. Ty om också de svenska arbetarne i regeln äro af ett utprägladt lugnt och hofsamt sinnelag, ligger det dock i sakens natur, att fredliga massdemonstrationer måste höra till deras liksom alla andra länders arbetares medel att påverka opinionen. Men därifrån och till hvad ordningsmakten betecknar som »upplopp» kan steget, om olyckan är framme, vara kort nog, och det behöfs då, enligt nuvarande lagstadgande och den tolkning detta af svenska domstolar erhållit, endast att någon enstaka individ i en folkmassa glömmet sig dähän, att han begär våld mot person eller egendom, för att enhvar i massan, äfven om han gått ut i de fredligaste afsikter för att deltaga i en fullt lojal demonstration inom lagens rämärken eller till och med endast tillfälligtvis kommit med i folkmassan, skall sväfvat i fara att för den obetydligaste förseelse ådömas flerårigt straffarbete. Att denna orimlighetsstraffbestämmelse alldeles särskildt riktar sin udd mot en viss klass, mot arbetarne, de enda, som i regeln behöfvat tillgripa massdemonstrationens medel för att lägga i dagen sina önskningsar, gör saken ingalunda bättre, tvärtom skärpes lagens orättvisa ytterligare af att den faktiskt, ehuru visserligen icke till formen, blir en klasslagstiftning.

För att närmare belysa karaktären af denna orättvisa hårdhet i lagen skola vi tillåta oss citera följande ur en af en jurist verkställd utredning af frågans juridiska sida, som just med anledning af de nämnda Norrköpings-utslagen framlagts inför offentligheten:

»Uppror» och »upplopp» ha det gemensamt, att de afse att ointetgöra offentlig myndighets bud, på samma gång de förutsätta en

agerande folkmängd med utsikt att åtminstone för tillfället behärska situationen.

Se vi först på *upprors*-brottet, så delar lagen detta i tre, olika strängt straffade grader:

Den första är, att en folkmängd samlar sig tillhopa och lägger det uppsåt å daga att med förenadt våld sätta sig upp emot verkställighet af offentlig myndighets bud eller att tvinga den till vidtagande af någon ämbetsåtgärd;

den andra är, att upprorsmännen icke skingra sig, utan visa trohet emot den offentliga myndighetens befallningar, oaktadt de erhållit tillsägelse att skingra sig;

den tredje att folkmängden, sedan den samlat sig tillhopa i uppsåt att med förenadt våld sätta sig upp emot verkställighet af offentlig myndighets bud eller att tvinga den till någon ämbetsåtgärd, öfvergår till våld emot person eller egendom, sedan befallning gifvits, att den skulle åtskingras.

En flyktig granskning af ifrågavarande lagbestämmelser låter en-hvar förstå, att det måste vara fråga om folkdemonstration, som afser att förhindra verkställandet af något påbud, offentlig myndighet förut kungjort till efterlefnad, ett motstånd, som följaktligen anses innebära *stor samhällsvåda*, för att domaren skall få gentemot den tilltalade tilllämpa upprorsparagrafen. Ett större eller mindre antal personer skall samla sig tillhopa, uppträda i viss mån offentligt, draga alltflera personer med sig; de skola vidare tydligen lägga i dagen uppsåt att gemensamt och med våldsamma medel förhindra och omintetgöra något för dem förhatligt påbud eller i deras tanke orättvis lagbestämelse. Lagen förutsätter tydligen, att uppsåtet, i hvilket demonstrationen företages, skall vara tillkännagifvet eller ådagalagdt, d. v. s. skarpa hotelser skola af den uppretade folkmassan utslungas, vapen skola dragas, knifvar blänka och revolverarna höjas, och hela folkmassan intaga gentemot den myndighet, hvars påbud det är fråga om att förhindra eller emot hvilken den umgås med hämdetankar, en utmanande hållning.

Lagstadgandet tolkas dock till och med så rigoröst, att uppsåtet att med våld genomdrifva sin vilja behöfver icke af folkmassan vara fattadt *före* samlandet.

Upprorsbegreppet förutsätter en viss planmässighet, på förhand hållen öfverläggning och mer eller mindre klart medvetande beträffande ändamålet med samlandet. Om dessa förutsättningar icke finnas tillstädes, kan man omöjligen, därest man vill rättvist tillämpa lagen, döma

personer för uppror, därest de med förenade krafter söka t. ex. hindra en statens funktionär från att vidtaga en tjänsteåtgärd.

— — — I sådant fall föreligger ej uppror, utan ett sådant brott emot offentlig myndighet, hvilket angifves i kap. 10 § 5 af strafflagen.

Om en folkmassa i ofvan nämnda första stadium af upprorsbrott åttlyder polisens skingringsbefallning, så anses brott vara begånget endast af »anstiftare och anförare». Dessa dömas till straffarbete från 6 månader till 2 år, men öfriga äro straff-fria. Visar folkmängden däremot, som lagen säger, »trotsighet mot offentlig myndighets befallning», inträder straffbarhet för alla deltagare, dock strängare för anförare än för öfriga, som dock förutsättas genom sin närvaro visat sig gilla syftet och medlen för resningen. Öfvergår så folkmassan till *handgripligheter*, så inträder det tredje och sista stadiet af uppror och straffet går från 2 till 10 års straffarbete.

Låt oss nu se till, när »upplopp» ur lagskiparens synpunkt bör anses vara för handen. Lagbestämmelsen återfinnes i 13 § af 10 kap. och lyder:

Samlar sig folkmängd tillhopa och störer lugnet eller allmänna ordningen, utan att dock lägga å daga sådant uppsåt, som i 7 § sägs, (d. v. s. uppsåt att med förenadt våld sätta sig upp emot verkställighet af offentlig myndighets bud eller att den till någon ämbetsåtgärd tvinga eller att för sådan åtgärd hämnas) och skingrar sig ej den folkmängd på offentlig myndighets befallning, utan visar trotsighet däremot, då skola anstiftare och anförare af det upplopp dömas till straffarbete i högst ett år och annan deltagare i upploppet till böter från och med 10 till och med 200 riksdaler.

Öfvergå de till våld å person eller egendom, vare lag, som i 9, 10 och 12 §§ om uppror sägs.

Enligt lagstiftarens uppfattning ligger den karakteristiska skillnaden mellan upplopp och uppror i *syftemålet*. Det förra är *icke* riktadt emot den offentliga myndigheten, afsikten med detsamma är icke att bilda en särskild makt i samhället, som med våld önskar drifva sin vilja igenom för att störande ingripa i statens verksamhetssfär. Deltagare i upplopp kunna hafva hvilka syften som helst, från mera oskadliga till sådana af farligare natur. De kunna till och med hafva samlats utan något egentligt syftemål, fastän de, upphetsade af en och annan anledning, plötsligt uppträda på ett sådant sätt, att s. k. upplopp måste anses vara för handen.

Vidare skall folkmängden uppträda på ett sådant sätt, att den »störer lugnet och allmänna ordningen», ty om en mängd personer i ett gemensamt syfte skulle komma tillsammans t. ex. för att på ett hofsamt fastän eftertryckligt sätt demonstrera för den allmänna rösträtten, torde icke ens de mest nitiska polisvittnen kunna få deltagarna i demonstrationen dömda för upplopp. Först om *störande* uppträden påbörja, skrän och hvisslingar aflösa hvarandra, och folkmassan vägrar att åtylta polismyndigheternas tillsägelse att skingra sig samt ådagalägger öppet trots däremot, måste massans beteende karakteriseras såsom upplopp.

Förut innefattar icke folkmassans uppträdande i och för sig något *lagbrott*, ehuru det möjligen under vissa omständigheter kan straffas såsom en s. k. polisförbrytelse.

Enligt mitt förmenande bör man, därest man är vän af ett lagbundet samhälle, medgifva, att äfven företeelser sådana som upplopp måste fördömas, och att staten icke gärna kan för sin egen och samhällsmedlemmarnas skull lämna dem ostraffade.

Under antagande således, att straff för upplopp är på sin plats, måste man dock kraftigt protestera emot de *omänskligt hårda* straff, som drabba en deltagare i ett upplopp, därest under detta föröfvats våld emot person eller egendom.

Det är synnerligen strängt och orättvist, att en person, äfven om han icke deltagit i våldet, utan kanske tillfälligtvis inkommit i folkmassan och får kännedom därom att våld utöfvats, skall, då han icke tillräckligt hastigt efterkommer polisens uppmaning att aflägsna sig, utan någon stund stannar kvar, dömas till straffarbete från 2 till och med 6 år. En hederlig arbetare, som kanske aldrig förr varit i delo med rättvisan, skall därför att han af mycket förklarliga motiv deltagit i en demonstration, som fått upploppsartad karaktär, och därunder blifvit medveten om att våld föröfvats, dömas till ett straff, hvars *minimum* motsvarar *maximum* för första resans stöld; han skall få försona hyad han till äfventyrs brutit med nästan samma stränga straff som en rånare; han skall få betydligt strängare straff än den, som under de mest hårresande omständigheter föröfvat våldtäkt, gjort en stackars arbetande kvinna sjuk för hela lifvet.

Detta är icke rättvist! Och man måste stämpla upploppsparagrafen i dess senare, nu kritiserade del såsom en *klasslagstiftning*, enär den riktar sin udd förnämligast emot den arbetande delen af samhällsmedborgarna och låter den, som fälles enligt stadgandet, få lida ett straff, som icke i någon mån svarar emot brottet.

I ännu ett afseende har lagstiftaren genom bestämmelsen att upplöpp, därest våld å person och egendom förekommer, skall straffas som uppror, gjort sig skyldig till inkonsekvens. Han har nämligen själf därigenom dragit ett bredt streck öfver den *skillnad* emellan uppror och upplöpp, som han förut sökt upprätthålla.

Ehuru han i fråga om uppror förklarar, att folkmassan skall »samla sig tillhopa och lägga det uppsåt å daga att med förenadt våld sätta sig emot verkställighet af offentlig myndighets bud» etc., och så gradvis skärper straffet intill dödsstraff, samt sålunda själf låter förstå, att det just är den stora *samhällsvådan* i upprorsbrottet, som motsvarar straffets stränghet, kastar han i fråga om upplöppet, så snart som därunder utöfvats våld, alla dessa förutsättningar öfver bord och låter liksom af slapphet eller bekvämlighetsskäl deltagaren i ett jämförelsevis ofarligt upplöpp, ehuru han icke själf begått våld, straffas lika strängt som den, hvilken i samhällsvådlig tendens begått våldsamheter. Den förbrytelse, som lagstiftaren själf angifvit vara af mera ofarlig art, straffas till och med *strängare* än den, i hvilken han ser en fara för samhället!

Vidare är stadgandet om upplöpp äfven därutinnan orättvist, att det låter en person med synnerligen strängt straff umgälla det brott, som *en annan* begått. Ty den omständigheten, att en person genom sina yttre sinnen blir medveten om att ett våld under upplöppet föröfvas, är icke enligt vanligt sundt förnuft att likställa därmed, att han gillar våldet; tvärtom kan han på det högsta ogilla detsamma och allenast hafva önskat genom sitt deltagande i en kraftig demonstration gifva uttryck för sin åsikt i en viss fråga. Men glömsk af det sunda förnuftets bud, har lagstiftaren vid straffets bestämmande förklarar, att *medvetande* är lika med *gillande*.

Som af ofvanstående utredning tydligt torde framgå, har lagstiftaren gjort en skarp skillnad mellan hvad han betecknar som »uppror» och som »upplöpp». Samtliga straff äro, synnerligast beträffande »uppror», tilltagna efter en äldre tids mycket drakoniska anda, och alla hit hörande lagstadganden kunde efter vår öfvertygelse väl bära underkastas en revision. Men då man ju bör hoppas, att för framtiden, liksom nu i snart ett sekel, utvecklingen i vårt land skall gå enbart fredligt fram, och att det sålunda icke skall gifvas någon anledning att direkt tillämpa upprorsparagraferna, äfven om de någon gång blifva af alltför nitiska åklagare framdragna, skola vi dock icke nu sätta en sådan revision i fråga. Fastmer skola vi stanna vid att påyrka, att den, som ofvan visats, alldeles inkonsekventa och logiskt ohållbara sista punkten i kap. 10 § 13 strafflagen måtte erhålla en förändrad lydelse, så att

våra domare icke vidare må af lagen åläggas att i strid med det allmänna rättsmedvetandet fälla kanske helt inoffensiva »upploppsmän» såsom ytterst samhällsvådliga upprorsmakare.

Vi få därför hemställa, att Riksdagen för sin del måtte besluta, att i 10 kap. 13 § af strafflagen, sista punkten, måtte vidtagas den ändring, att straffet för upplopp, därest under detta föröfvats våld å person eller egendom, må kunna för i upploppet deltagande, men ej våldet föröfvande person sänkas från nu 2 till 6 års straffarbete till fängelse eller böter.

Den närmare lagformuleringen hemställa vi vördsamt, att lagutskottet måtte själf företaga.»

Upplopp föreligger, enligt 10 kap. 13 § strafflagen, så snart folkmängd, som samlat sig tillhopa och störer lugnet eller allmänna ordningen, icke skingrar sig på offentlig myndighets befallning utan visar trotsighet däremot. I sådan händelse skola, såsom jämväl i motionen förmåles, anstiftare och anförare af upploppet dömas till straffarbete i högst ett år och annan deltagare i upploppet till böter från och med tio till och med tvåhundra kronor. Om en folkmängd samlats i ådagalagdt uppsåt att med förenadt våld sätta sig upp emot verkställighet af offentlig myndighets bud eller att den till någon ämbetsåtgärd tvinga eller att för sådan åtgärd hämnas, är, enligt hvad 7 § af samma kapitel utvisar, uppror för handen. I 9 § af samma kapitel föreskrifves, att, om upprorsmän göra våld å person eller bryta eller förstöra hus eller plundra eller fördärfva annan egendom, de skola dömas, anstiftare och anförare till straffarbete från och med sex till och med tio år och annan deltagare i upproret till sådant arbete från och med två till och med sex år. Sistberörda stadgande är enligt sista punkten i 13 § af 10 kap. strafflagen äfven tillämpligt, då man vid upplopp öfvergår till våld å person eller egendom.

*Utskottets
yttrande.*

Såsom i förevarande motion anföres, fordras, för att sist omförmälta straffpåföljd — minst straffarbete i två år — skall blifva tillämplig, icke något som hälst uppsåt hos vederbörande med afseende å den begångna våldshandlingen. Detta kan, särskildt vid första påseendet, förefalla i hög grad oegentligt och för rättsmedvetandet stötande. Men det är till en början att märka, att det ej är ett enastående förhållande i vår rätt, att en yttre effekt medför en förhöjning i straffbarheten,

till och med oafsedt att den brottslige icke ens är medveten om effektens förefintlighet eller möjlighet. Motsvarighet till hvad som stadgas med afseende å uppror och upplopp finnes i åtskilliga andra delar af strafflagen. En närmare granskning lärer äfven visa, att en inre berättigad grund finnes till nu ifrågavarande stadgande i 10 kap. 13 § strafflagen, liksom till motsvarande föreskrift med afseende å uppror. Folkmängden betraktas vid dessa brott i viss mån såsom ett helt. Det farliga vid desamma ligger i den större kraft och makt en folkmassa besitter än en enskild person och i svårigheten att hålla en folkmängds uppförande och verksamhet inom behöriga gränser. Den enskildes individualitet försvinner i viss grad vid ifrågavarande brott, och desamma möjliggöras just genom det stöd den ene i folkmängden gifver den andre och allas samverkan. I följd häraf lärer det ej ligga någon obillighet däri, att under sådana förhållanden en person göres ansvarig för en annan persons handling. Hvarje deltagare i ett upplopp kan dock i viss mening sägas hafva deltagit i en därunder begången våldshandling, äfven om han icke själf verkställt densamma.

På grund af hvad utskottet sålunda anført kan utskottet icke dela den i motionen uttryckta uppfattningen, att nu ifrågavarande stadgande är obefogadt och orättvist. Väl erkänner utskottet, att fall kunna tänkas, i hvilka stadgandet kan komma att innebära en väl stor stränghet, men det bör i utskottets tanke icke heller förbises, att det vid brott af den allmänfarliga karaktär, som utmärker de nu förevarande, i allmänhet är af vikt från samhällets synpunkt, att ett tämligen strängt straffhot med afseende därå förefinnes. Straffets verkan såsom afskräckningsmedel torde härvid om någonsin vara af betydelse. För de sällsynta undantagsfall, då den af motionärerua klandrade lagbestämmelsen verkligen skulle kunna få en för den allmänna rättskänslan stötande iltämpling, torde Konungens benådningsrätt, hvars utöfning hittills i sådana händelser icke fåfängt påkallats, innebära ett tillräckligt och lämpligt skydd mot inträffande af ett från berörda synpunkt otillfredsställande resultat.

Ett ytterligare skäl mot företagande af en lagstiftningsåtgärd i motionens syfte synes utskottet ligga i motionens begränsning till förevarande bestämmelse i hvad den gäller upplopp. Stadgandena om upplopp och uppror stå dock såväl i allmänhet som i fråga om straff för våld, som därunder begås, i det nära samband med hvarandra, att en ändring i afsedd riktning, om en sådan ändring anses befogad, icke torde böra vidtagas allenast beträffande deltagare i upplopp.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 maj 1905.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservationer:

af herrar *Zetterstrand*, *Lindhagen*, *Segerdahl* och *Jansson*, hvilka hemställt,

att Riksdagen, med anledning af förevarande motion, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ändring i sista punkten af 10 kap. 13 § strafflagen i syfte att straffet för i upploppet deltagande, men ej i våldet delaktig person må kunna bestämmas väsentligen lägre än enligt berörda lagrumms nuvarande lydelse kan äga rum.

Till stöd härför har anförts

af herr *Zetterstrand*, med hvilken herrar *Segerdahl* och *Jansson* instämt:

»Det är i förevarande motion endast fråga om sådana i upplopp deltagande personer, hvilka väl haft kännedom om att våld å person eller egendom under upploppet föröfvats, men hvilka dock ej på något sätt själfva deltagit i dylikt våld. Att äfven med afseende å sådana personer ett högt straffmaximum i lagen bibehålles, må väl kunna försvaras med anledning af såväl brottets allmänfarliga karaktär som ock de mycket skiftande former, hvori delaktigheten kan framträda. Men

att åter för det ifrågavarande delaktighetsbrottet bibehålla det i lagen fastställda straffminimum kan medföra de mest upprörande konsekvenser. Äfven en person med fridsam karaktär och samhällsvänlig åskådning kan nämligen under intryck af ungdomsyra eller en för tillfället upprörd sinnesstämning komma att motsätta sig polismyndighetens föreskrifter utan att på något sätt sympatisera med en under upploppet af annan person föröfvad våldshandling och skall då nödvändigt fällas till ett straff, ej understigande två års straffarbete. För enhvar, som närmare öfverväger ett dylikt förhållande, och än mer för dem, som nödgas tillämpa en dylik drakonisk lagbestämmelse, måste detta straffminimum te sig onaturligt högt och vida öfverskjutande rättvisans kraf. Det har också i praktiken visat sig, att vid lagskipningen man i öfvervägande antal fall tillämpat den lägsta straffsatsen, och detta ehuru brottsligheten kan ha framträdt ganska olika. Och oaktadt detta har det allmänna rättsmedvetandet känt sig kränkt af domarnes stränghet och enstämmigt påyrkat, att straffen i nådeväg måtte nedsättas, hvilken nedsättning också allmänt ifrågakommit. Det lärer emellertid icke kunna bestridas att, då beträffande öfriga brott lagen öfverlämnar åt domaren att inom en ganska vidsträckt straffskala afpassa straffet med hänsyn till såväl den brottsliga viljan som alla med brottets föröfvande sammanhängande omständigheter, äfven i nu föreliggande fall domaren må beredas möjlighet att efter enahanda grunder bestämma ett straffmått, som efter hans bästa förstånd och samvete kan finnas vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande. För ernående af detta mål skulle ju en sänkning af straffminimum i den af motionärerna angifna riktning vara att förorda. Då emellertid vid denna frågas bedömande hänsyn torde böra tagas ej allenast till främmande länders lagstiftning i ämnet, utan äfven till en måhända erforderlig rubbning af straffmåtten med afseende å de närbeslägtade brotten i strafflagens 10 kap., håller jag före, att ärendet bör öfverlämnas till Kungl. Maj:ts närmare utredning.»

samt af herr Lindhagen:

»Att det i sista punkten af 10 kap. 13 § strafflagen stadgade straffminimum af två års straffarbete i många fall måste framstå såsom en synnerligen obillig straffbestämmelse, torde ej kunna förnekas. Det har ock inom lagutskottet meddelats, att den tillämpning af detta lagrum, som enligt hvad motionärerna upplyst nyligen egt rum, verkat synnerligen upprörande på både domarne och den allmänna meningen i orten.

Enligt den nya norska strafflagen är för ett fall som det i motionen afsedda minsta straffet enligt 137 § »fængsel» (straffarbete) i 21 dagar eller enligt 329 §, som också kan ifrågasättas vara i viss händelse tillämplig, böter. Denna lag är som bekant utarbetad af den berömda kriminalisten riksadvokat Getz, och man kan då vara öfvertygad om, att därvid alla synpunkter för frågans bedömande blifvit noga öfvervägda. Vid sidan af denna lagstiftning framstår den svenska lagens straffbestämmelse i förevarande fall såsom ett uttryck af en föråldrad uppfattning.

Utskottet understryker ock detta genom att till stöd för bibehållandet af den nuvarande straffbestämmelsen åberopa den s. k. afskräckningsteorien. Det var i forna tider som man på strafflagstiftningens område sökte genom särdeles drakoniska straff afhålla människor från att begå brott. Denna metod har alltmer uppgifvits såsom omänsklig och, enligt hvad erfarenheten visar, ej heller mera verksam än ett straff, som är afmätt efter gärningens beskaffenhet och den felandes brottsliga vilja. I nu afhandlade fall lär det ock ej vara antagligt att personer, hvilka sälla sig till en folkhop, som sedan begår upplopp, äga någon kännedom om innehållet i förevarande lagrum, och det lär således ej heller vara att förvänta, att de skola af insigt om lagens obillighet uti rätt tid aflägsna sig från platsen.

Den omständigheten att, såsom utskottet antyder, strafflagen till äfventyrs på andra ställen innehåller enahanda obilligheter i afseende å straffmättet, torde ej utgöra giltigt skäl för bibehållandet af en dylik obillighet i det fall, hvarom nu är fråga.

Det är visserligen sant, att Konungens benådningsrätt ibland får tagas i anspråk för att kringgå straffbud, som ännu bibehållits, oaktadt de i och för sig äro föråldrade och orimliga. Men att på detta sätt låta nåd gå för rätt är blott en nödfallsutväg, som, oriktig i princip, måste i tillämpningen ofta leda till godtycke. Det kan också ej undvikas, att vid utöfvandet af all benådningsrätt den gällande straffbestämmelsen vanligen blir normerande för det straffmätt, som i nådeväg fastställles. Detta visar sig jemväl af Kungl. Maj:ts utslag den 7 april 1905, hvarigenom Kungl. Maj:t, bland annat, af nåd medgifvit, att de i motionen omnämnde två personerna finge umgälla sina ifrågavarande brott enhvar med straffarbete i 6 månader. Äfven ett så högt straffmätt skulle inför en tidsenlig lagstiftning såsom den norska strafflagen utan tvifvel ej kunnat ifrågakomma, och ännu mindre kan detta straffmätt sägas vara ett sant uttryck för den särskilda misskundsamhet, som i nådeväg bort göra sig gällande.

Då det inom utskottet anmärkts, att ett bifall till motionen sannolikt kräfver ett öfvervägande af en motsvarande ändring jämväl i straffbestämmelserna för uppror, torde frågans närmare öfvervägande böra öfverlämnas till Kungl. Maj:t, som i hvarje fall är bäst i tillfälle att kunna föreslå den erforderliga formuleringen.»

af herr *Trana*, med hvilken herr *Persson* instämt:

»Anslutande mig i hufvudsakliga delar till hvad herr *Lindhagen* i sin reservation anført, anser jag utskottet hafva bort hemställa,

att Riksdagen, i anledning af ifrågavarande motion, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, i hvad mån straffatituden för sådan i upplopp deltagande, å hvilken stadgandet i 10 kap. 13 § sista stycket strafflagen nu är tillämpligt, må kunna vid förekomna synnerligen mildrande omständigheter nedsättas, samt till Riksdagen inkomma med förslag till den lagändring, hvartill utredningen kan föranleda.»

Herr *Hedenstierna* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.

Herrar *F. Andersson*, *A. Olsson* och *Wiklund* hafva velat få antecknadt, att de icke deltagit i utskottets behandling af förevarande ärende.